

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма циклу вдосконалення медичних сестер терапевтичних дільниць та відділень профілактики передбачає підготовку молодших медичних спеціалістів з відривом від професійної діяльності.

Тривалість навчання на циклі вдосконалення – 1 місяць (144 год).

Програма передбачає вивчення наступних розділів:

- основи практичної діяльності медичних сестер терапевтичних дільниць та відділень профілактики, медсестринський процес;
- медсестринство у внутрішній медицині;
- хірургічні хвороби;
- інфекційні хвороби;
- невідкладна медична допомога;
- інфекційна безпека, інфекційний контроль;
- природне планування сім'ї;
- медична психологія з основами біоетики;
- основи медичної інформатики.

Розглядаються актуальні питання медсестринства у внутрішній медицині, хірургії, інфекційних хвороб та інфекційного контролю, проводиться ознайомлення з новими методами діагностики, лікування та профілактики терапевтичних, хірургічних, інфекційних та інших захворювань.

Під час практичних занять перевіряється ступінь засвоєння теоретичного матеріалу, закріплюються і поповнюються теоретичні знання та практичні навички.

При проведенні занять рекомендовано використовувати активні методи навчання: проблемний метод, ситуаційні задачі, метод “круглого столу”, метод “мозкового штурму”.

Перевірка знань слухачів курсів проводиться шляхом опитування на теоретичних, практичних та семінарських заняттях і за допомогою тестового контролю.

По закінченні курсу навчання проводиться екзамен у вигляді тестового контролю.

Метою циклу вдосконалення “Медичні сестри терапевтичних дільниць та відділень профілактики ” є:

- підвищення професійної майстерності медичних сестер;
- підготовка та вдосконалення знань фахівців, які володіють значним обсягом теоретичних та практичних навичок у внутрішній медицині;
- ознайомлення з основними принципами організації охорони здоров'я, нормативними актами та наказами МОЗ України.

Основними *завданнями* є:

- оновлення та поглиблення знань у галузі медсестринства у внутрішній медицині;
- виконувати лікарські призначення і проводити маніпуляції та процедури згідно з профілем роботи;
- здійснювати медичний догляд за хворими в амбулаторно-поліклінічному закладі та вдома;
- володіти методами проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції;
- вести облік диспансерних хворих;
- володіти прийомами реанімації, вміти надавати допомогу пацієнтам при критичних станах;
- вести медичну документацію;
- брати активну участь у поширенні знань серед населення щодо профілактики захворювань та їх ускладнень;
- дотримання принципів медичної етики та деонтології;
- вдосконалення професійного рівня.

Відповідно до кваліфікаційних характеристик професій слухачі повинні **знати:**

- чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я;
- організацію роботи амбулаторно-поліклінічних закладів;
- права, обов'язки та відповідальність медичної сестри поліклініки;
- етапи медсестринського процесу;
- основну роль медсестринства у внутрішній медицині;
- основні симптоми і синдроми при патології внутрішніх органів;
- методи діагностики у внутрішній медицині, підготовку пацієнтів до них та участь медсестри в їх проведенні;
- основні методи лікування внутрішніх хвороб і роль медсестри у виконанні призначень лікаря та ефективності лікування;
- методи спостереження, догляду за пацієнтом;
- основи диспансеризації пацієнтів;
- фармакологічну дію найбільш поширених лікарських речовин, їхню сумісність, дозування, методи введення;
- організацію санітарно-протиепідемічного та лікувально-охоронного режимів;
- основні принципи лікувального харчування;
- правила асептики та антисептики;
- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі професійної безпеки;
- правила оформлення медичної документації;
- сучасну фахову літературу.

Слухачі повинні **вміти**:

- дати медсестринську оцінку стану пацієнта в клініці внутрішніх хвороб;
- готувати пацієнтів до діагностичних і лікувальних процедур;
- проводити профілактичні заходи для забезпечення інфекційної безпеки пацієнта і медичної сестри;
- надавати медсестринську допомогу пацієнтам при критичних станах;
- навчати пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;
- вирішувати супутні проблеми та потреби пацієнта.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до вимог кінцевих цілей.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
цикл удосконалення – 1 місяць (144 годин)

№ п/п	Найменування розділів	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівни- цтвом викладача	Семінари
1	2	3	4	5	6
I.	Основи практичної діяльності медичних сестер терапевтичних дільниць та відділень профілактики, медсестринський процес	2	2		
II.	Внутрішні хвороби	74	24	46	4
2.1.	Хвороби серцево-судинної системи	14	4	8	2
2.2.	Хвороби органів дихання	12	4	8	
2.3.	Хвороби органів травлення	12	4	6	2
2.4.	Хвороби нирок і сечовидільних шляхів	10	2	8	
2.5.	Хвороби ендокринної системи	6	2	4	
2.6.	Хвороби крові та органів кровотворення	6	2	4	
2.7.	Алергічні хвороби	4	2	2	
2.8.	Хвороби суглобів і сполучної тканини	6	2	4	
2.9.	Професійні хвороби	4	2	2	
III.	Хірургічні хвороби і травматологія	16	8	8	
3.1.	Асептика і антисептика	4	2	2	
3.2.	Травми. Рани. Кровотечі	4	2	2	
3.3.	Опіки. Відмороження. Утоплення. Повішання.	4	2	2	
3.4.	“Гострий живіт”	4	2	2	
IV.	Інфекційні хвороби	16	8	8	
4.1.	Кишкові інфекції	4	2	2	
4.2.	Інфекції дихальних шляхів	4	2	2	
4.3.	Кров’яні інфекції (трансмисивні)	4	2	2	
4.4.	Інфекції зовнішніх покривів	4	2	2	
V.	Інфекційна безпека, інфекційний контроль	6	6		
5.1.	Санітарно-протиепідемічний режим у закладах охорони здоров’я	2	2		
5.2.	Актуальні питання профілактики внутрішньо-лікарняних інфекцій	4	4		
VI.	Невідкладна медична допомога	16	10	6	
6.1.	Принципи і порядок надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі	16	10	6	
VII.	Природне планування сім’ї	6	6		
7.1.	Біологічні основи плідності жінки і чоловіка	4	4		

1	2	3	4	5	6
7.2.	Природні методи розпізнавання плідності	2	2		
VIII.	Медична психологія з основами біоетики	4	4		
8.1.	Психологія та етика в медсестринстві. Моральність людських дій в біологічній галузі та охороні здоров'я	2	2		
8.2.	Психологічні аспекти спілкування	2	2		
IX.	Основи медичної інформатики	2	—	2	
9.1.	Використання комп'ютерної техніки в медицині	2	—	2	
	Екзамен	2	2		
Всього:		144	70	70	4

Примітка. Години для семінарських занять слухачів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ І
ОСНОВИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР
ТЕРАПЕВТИЧНИХ ДІЛНИЦЬ ТА ВІДДІЛЕНЬ ПРОФІЛАКТИКИ,
МЕДСЕСТРИНСЬКИЙ ПРОЦЕС

Лекція

Визначення медсестринського процесу (згідно Європейського Регіонального Бюро ВООЗ).

Етапи медсестринського процесу:

1. Медсестринське обстеження пацієнта та визначення стану здоров'я;
2. Медсестринська діагностика;
3. Планування медсестринських втручань;
4. Реалізація плану медсестринського догляду;
5. Оцінка ефективності і якості медсестринського догляду.

РОЗДІЛ ІІ
ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ

2.1. Хвороби серцево-судинної системи

Лекція

Ревматизм. Набуті вади серця. Ендо-, міо-, перикардити. Артеріальна гіпертензія. Симптоматичні гіпертонії. Медсестринський процес при гіпертонічній хворобі. Атеросклероз. ІХС: стенокардія, інфаркт міокарда. СН (серцева недостатність). Визначення суті кожного захворювання. Сучасні погляди на етіологію і патогенез. Сприяючі фактори. Клінічні симптоми. Методи лікування і профілактики хвороб серцево-судинної системи. Реабілітація післяінфарктних хворих. Медсестринський процес при серцево-судинних захворюваннях. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Кардіологія»». Диспансеризація хворих з серцево-судинною патологією.

Практичні заняття

Огляд і обстеження хворих із серцево-судинною патологією.

Методи діагностики: лабораторні, інструментальні (значення ЕКГ, ФКГ, УЗД серця, коронарографії та ін.). Значення рентгенологічного обстеження. Роль медсестри в їхньому проведенні. Можливі ускладнення: гіпертонічний криз, інфаркт міокарда, інсульт, серцева астма та набряк легень, тромбоемболія легеневої артерії, гостра судинна недостатність, аритмії, блокади, кардіогенний шок. Симптоми, долікарська невідкладна допомога, догляд за хворими.

Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом. Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.2. Хвороби органів дихання

Лекція

Бронхіальна астма. Пневмонії. Гнійні захворювання легень. Туберкульоз легень. Рак легень. Плеврити (сухий і ексудативний). Хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, емфізема, пневмосклероз, бронхоектатична хвороба. Медсестринський процес при обструктивних захворюваннях легень, при ХНЗЛ та інших захворюваннях легень. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія»». Визначення суті захворювань. Сучасні погляди на етіологію і патогенез. Основні клінічні симптоми. Методи лікування захворювань органів дихання. Прогноз. Профілактика та диспансеризація легеневих хворих.

Практичні заняття

Виконання медсестринського процесу при захворюваннях легень. Огляд і обстеження хворих з патологією органів дихання.

Методи діагностики: лабораторні дослідження (аналіз крові, харкотиння, плеврального пунктату), рентгенологічні (рентгенографія органів грудної клітки, томографія, бронхографія), інструментальні (бронхоскопія, плевральна пункція). Туберкулінодіагностика. Перебіг захворювань органів дихання та їх ускладнення. Долікарська невідкладна медична допомога і догляд за хворими при приступі бронхіальної астми та астматичному стані, гострій та хронічній дихальній і легенево-серцевій недостатності, кровохарканні, легеневій кровотечі, спонтанному пневмотораксі. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом.

Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.3. Хвороби органів травлення

Лекція

Гастрит. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Рак шлунка. Хронічний гепатит та цироз печінки. Хронічний холецистит. Жовчнокам'яна хвороба. Хронічний панкреатит. Хвороби кишечника: дуоденіт, ентерит, коліт, рак кишечника. Визначення суті захворювань. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Основні клінічні симптоми. Методи лікування хвороб органів травлення. Ускладнення. Профілактика, диспансеризація. Дієтотерапія при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Виконання медсестринського процесу при захворюваннях органів травлення.

Практичні заняття

Організація та виконання медсестринського процесу при захворюваннях органів травлення. Огляд і обстеження гастроентерологічних хворих.

Методи діагностики: лабораторні, рентгенологічні, ендоскопічні, ультразвукова діагностика органів черевної порожнини. Роль медсестри у підготовці та проведенні цих досліджень. Долікарська невідкладна медична допомога та догляд за хворими при шлунково-кишковій кровотечі, перфорації шлунка, печінковій кольці. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Гастроентерологія»».

Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.4. Хвороби нирок і сечовивідних шляхів

Лекція

Гломерулонефрит. Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Рак нирок. Гостра та хронічна ниркова недостатність. Медсестринський процес при захворюваннях нирок. Визначення суті захворювань. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Основні клінічні симптоми та синдроми. Ускладнення. Сучасні методи лікування хворих з патологією нирок. Профілактика хвороб нирок і сечовивідних шляхів. Диспансеризація.

Практичні заняття

Організація медсестринського процесу при захворюваннях нирок і сечовивідних шляхів. Огляд та обстеження хворого з патологією нирок і сечовивідних шляхів. Догляд за хворими. Роль медсестри у догляді. Збір сечі на дослідження (загальний аналіз сечі та за методами Зимницького, Нечипоренка). Підготовка хворого до рентгенологічного обстеження нирок і сечовивідних шляхів, ультразвукової діагностики. Участь медсестри у підготовці хворого до обстеження. Долікарська невідкладна медична допомога при нирковій кольці. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом.

Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.5. Хвороби ендокринної системи

Лекція

Цукровий діабет. Захворювання щитоподібної залози: дифузний токсичний зоб, ендемічне воло, гіпотиреоз. Визначення кожного захворювання. Фактори ризику. Основні клінічні симптоми та синдроми. Ускладнення. Медсестринський процес при захворюваннях ендокринної системи. Методи лікування ендокринологічних хворих. Особливості інсулінотерапії, можливі ускладнення. Профілактика захворювань ендокринної системи. Диспансеризація хворих.

Практичні заняття

Огляд і обстеження хворих з ендокринною патологією. Догляд за хворими з хворобами ендокринної системи на дільниці.

Сучасні методи діагностики. Значення ТТГ (тесту на толерантність до глюкози) в плані раннього виявлення хворих на цукровий діабет на дільниці.

Долікарська невідкладна медична допомога і особливості догляду при діабетичній та гіпоглікемічній комах. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом.

Значення дієтотерапії та фітотерапії в комплексному лікуванні хворих цукровим діабетом. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Ендокринологія»».

Ситуаційні задачі. Тестовий контроль згідно теми.

2.6. Хвороби крові та органів кровотворення

Лекція

Анемія: гостра, хронічна, постгеморагічна, залізодефіцитна, В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, гіпопластична, гемолітична. Лейкози: гострий та хронічний. Хронічний лімфолейкоз. Геморагічні діатези. Сучасний погляд на етіологію та патогенез захворювань крові. Основні гематологічні симптоми та синдроми. Ускладнення. Долікарська невідкладна медична допомога і догляд при кровотечах і крововиливах. Сучасні методи лікування гематологічних хворих (консервативні та хірургічні). Прогноз і профілактика захворювань крові та органів кровотворення. Диспансеризація хворих. Медсестринський процес та його виконання.

Практичні заняття

Медсестринський процес та реалізація його етапів у пацієнта з захворюваннями крові та органів кровотворення. Огляд і обстеження хворих з хворобами крові та органів кровотворення. Методи діагностики. Розбір аналізів крові хворих з різною гематологічною патологією, їхня інтерпретація.

Догляд за важкими гематологічними хворими на дільниці. Роль медсестри у догляді. Ситуаційні задачі. Тестовий контроль згідно теми.

2.7. Алергійні хвороби та гострі отруєння

Лекція

Гостра кропив'янка. Набряк Квінке. Медикаментозна хвороба. Анафілактичний шок. Причини та патогенез. Ведучі клінічні прояви. Гострі екзогенні отруєння: професійні, побутові, навмисні.

Коматозні стани при отруєннях сурогатами алкоголю, наркотичними речовинами, медикаментами, грибами і т.п. Профілактика отруєнь. Диспансеризація хворих. Медсестринський процес та його етапи.

Практичні заняття

Огляд і обстеження хворих з алергічними хворобами. Використання адсорбентів та антидотів. Долікарська невідкладна медична допомога при анафілактичному шоці, гострій кропив'янці, ангіоневротичному набряку, бронхоспазмі. Роль медсестри у наданні долікарської допомоги.

Особливості догляду за хворими. Сучасні методи обстеження та лікування хворих. Профілактика алергозів. Догляд за хворими при конкретних отруєннях. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.8. Хвороби суглобів і сполучної тканини

Лекція

Короткі анатомо-фізіологічні дані опорно-рухового апарату. Деформуючий остеоартроз, остеохондроз. Ревматоїдний артрит. Визначення, етіологія, основні клінічні симптоми. Ускладнення. Основні принципи лікування (використання нестероїдних протизапальних засобів, антибактеріальної терапії, хондропротекторів, препаратів кальцію, ЛФК, масажу, фізіотерапевтичних і бальнеологічних методів) хворих з хворобами суглобів. Хірургічні методи лікування. Санаторно-курортне лікування. Профілактика. Диспансеризація. Етапи медсестринського процесу при захворюваннях суглобів і сполучної тканини, план їх реалізації.

Практичні заняття

Огляд і обстеження хворих із захворюваннями суглобів. Рентгенологічне обстеження суглобів. Догляд за важкохворими з патологією суглобів на дільниці. Роль медсестри у догляді. Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

Уявлення про дифузні хвороби сполучної тканини (системний червоний вовчак, системну склеродермію, вузликовий періартеріїт, дерматоміозит). Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та синдроми, ускладнення. Діагностика та лікування цих захворювань. Прогноз. Профілактика. Диспансеризація.

Обстеження і огляд хворих з колагенозами. Догляд за важкохворими із системними хворобами сполучної тканини на дільниці. Роль медсестри у догляді. Лабораторна, рентгенологічна і специфічна діагностика колагенозів. Оцінка результатів медсестринських втручань при захворюваннях суглобів і сполучної тканини. Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

2.9. Професійні хвороби

Лекція

Виробничі шкідливості. Шляхи потрапляння шкідливих речовин в організм людини при професійній діяльності. Класифікація професійних захворювань. Медсестринський процес при професійних хворобах.

Пневмоконіози. Види пневмоконіозів. Силікоз. Вібраційна хвороба. Вплив вібрації на організм людини і профілактика її шкідливої дії. Причини і клінічні прояви професійних хвороб. Лікування. Ускладнення. Профілактика. Диспансеризація. Професійні інтоксикації свинцем, хлорорганічними, форсорорганічними, ртутьорганічними, миш'яковистими сполуками. Медсестринський процес. Профілактика інтоксикацій.

Практичні заняття

Огляд і обстеження хворих з професійними хворобами. Методи діагностики. Лабораторна, інструментальна і рентгенологічна діагностика професійних захворювань. Роль медичної сестри в догляді за хворими. Реалізація медсестринського процесу при професійних захворюваннях. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія»». Ситуаційні задачі. Тестовий контроль.

РОЗДІЛ III

ХІРУРГІЧНІ ХВОРОБИ І ТРАВМАТОЛОГІЯ

3.1. Асептика і антисептика

Лекція

Визначення понять. Поняття “хірургічна інфекція”, “внутрішньолікарняна інфекція”. Методи виявлення інфекції. Засоби, методи дезінфекції, передстерилізаційна очистка, стерилізація медичного інструментарію. Сучасні дезінфекційні засоби.

Практичні заняття

Ознайомлення з організацією роботи хірургічного відділення поліклініки. Робота в перев'язочній та операційній. Стерилізація. Методи контролю стерилізації.

3.2. Травми. Рани. Кровотечі

Лекція

Види травм. Забій, вивихи, переломи. Перша допомога, іммобілізація, лікування. Травматичний шок.

Визначення, класифікація ран за характером виникнення. Первинна хірургічна обробка ран (ПХО) за характером виникнення, її мета і методика.

Особливості поранень у військовослужбовців та організація хірургічної допомоги у зоні проведення АТО (анти-терористична операція).

Визначення, класифікація, види та причини виникнення кровотеч. Загальні, місцеві ознаки кровотеч. Методи зупинки внутрішніх та зовнішніх кровотеч. Геморагічний шок. Перша долікарська допомога при різних видах кровотеч.

Практичні заняття

Відпрацювання практичних навиків з надання першої долікарської допомоги (накладання пов'язок і тимчасова іммобілізація, застосування холоду, медикаментозних, фізіотерапевтичних методів лікування і т.д.) Накладання транспортних шин, асептичних пов'язок при відкритих переломах. Надання першої долікарської допомоги і транспортування хворих з травмами черепа, грудної клітки, тазу, кінцівок. Накладання пов'язок на грудну клітку при відкритому пневмотораксі.

Техніка тимчасової зупинки кровотеч (правила накладання кровоспинного джгута, давлячої пов'язки, пальцевого притискання великих судин і т.д.).

Визначення ступеня і площі опіку. Перша долікарська допомога. Первинна хірургічна обробка ран. Робота в перев'язочній, участь у перев'язках.

Вирішення завдань щодо надання долікарської допомоги при розвитку травматичного шоку, термічних опіках, синдромі тривалого здавлювання, відмороженнях.

3.3. Опіки. Відмороження. Утоплення. Повішення

Лекція

Види опіків. Ступені ураження, клінічні ознаки, визначення площі опіку, оцінка стану потерпілого, причини інтоксикації. Опіковий шок, ознаки, перша долікарська допомога.

Ступені ураження при відмороженні, клінічні ознаки, оцінка стану потерпілого, перша долікарська допомога.

Проведення реанімаційних заходів при утопленні, повішенні.

Практичні заняття

Визначення ступеня і площі опіку. Опіковий шок. Перша долікарська допомога при термічних опіках, опіковому шоці.

Визначення ступеня і площі ураження при відмороженні, перша долікарська допомога.

Вирішення завдань щодо проведення реанімаційних заходів постраждалим при утопленні та повішенні.

3.4. “Гострий живіт”

Лекція

Поняття про «гострий живіт». Діагностика. Клініка. Ускладнення. Лікування.

Гострі хірургічні інфекції: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул, бешиха, лімфаденіт. Визначення, причини, клінічні прояви, місцеве та загальне лікування.

Практичні заняття

Огляд хворих з гострими хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Клінічна картина за конкретної патології. Перша долікарська допомога і особливості транспортування пацієнта.

РОЗДІЛ IV

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

4.1. Кишкові інфекції

Лекція

Епідеміологія і профілактика інфекційних захворювань. Епідситуація в Україні, регіоні.

Епідемічний процес, його ланки. Поняття про джерело інфекції, їх значення, механізми зараження. Шляхи передачі збудників. Значення чинників передачі у поширенні інфекції.

Класифікація інфекційних захворювань

Основи профілактики інфекційних хвороб. Протиепідемічний режим в осередку.

Кишкові інфекції

Класифікація кишкових інфекцій (бактеріальні, вірусні, паразитарні). Основні симптоми, які об'єднують групу кишкових інфекцій: синдром гастриту, ентериту, коліту. Симптоми інтоксикації, зневоднення, знезсолання, нейротоксикозу. Значення дезінфекції в осередку.

Гострі кишкові (бактеріальні) інфекції. Черевний тиф. Шигельоз. Сальмонельоз. Холера. Харчові токсикоінфекції

Етіологія. Збудники, їхні властивості. Епідеміологія. Клініка. Основні симптоми. Ускладнення. Методи специфічної лабораторної діагностики черевного тифу в ранньому періоді (гемокультура), бактеріологічні дослідження (копро-, уринокультура). Особливості гемограми хворого на черевний тиф у розпалі хвороби.

Ботулізм. Етіологія. Епідеміологія. Ранні симптоми порушення зору, бульбарні розлади, ураження ЦНС. Значення своєчасної госпіталізації. Ускладнення. Принципи серотерапії.

Холера. Характеристика холери як особливо небезпечної хвороби. Етіологія. Роль вібриона Ель-Тор в етіології сучасної холери.

Епідеміологія. Клінічний перебіг різних форм холери і основні симптоми. Дії медсестри при виявленні хворого на холеру. Екстрена профілактика холери. Принципи лікування.

Гострі кишкові інфекції вірусної етіології: рота-, норо-, ентеровірусні. Вірусні гепатити А і Е

Етіологія. Епідеміологія. Основні симптоми вірусних діарей.

Характеристика вірусних гепатитів, особливості збудників. Симптоми переджовтяничного періоду і в розпалі хвороби. Жовтяничні та безжовтяничні форми гепатитів. Прогноз. Наслідки.

Практичні заняття

Огляд хворих, виявлення основних клінічних симптомів. Оцінка характеру випорожнень. Правила взяття матеріалу від хворого для лабораторних досліджень (копрологічне, бактеріологічні дослідження: гемокультура, копрокультура, уринокультура, білікультура).

Сучасні методи діагностики, імунохроматографічний метод (експрес-діагностика) вірусних діарей, ІФА. Принципи лікування (значення регідраційної терапії – введення сольових розчинів, принципи регідрації), роль режиму і значення дієтотерапії, профілактика. Протиботулінічна сироватка – її типи, правила введення.

4.2. Інфекції дихальних шляхів

Лекція

Грип. Парагрип. Гострі респіраторні вірусні інфекції

Грип. Етіологія. Епідеміологія. Сучасний стан питання про виникнення епідемій і пандемій. Клінічні симптоми. Ускладнення. Лабораторна діагностика (серологічні методи діагностики – ІФА). Експрес-діагностика (імунохроматографічний метод). Принципи лікування. Показання до госпіталізації. Профілактичні заходи у вогнищі. Вакцинація.

Парагрип. Особливості етіології та епідеміології. Клініка. Стенозуючий ларинготрахеобронхіт (круп), невідкладна допомога при ньому, профілактичні заходи.

Герпетичні вірусні інфекції: простий герпес, вітряна віспа, оперізуючий герпес. Етіологія, види герпетичних вірусів. Епідеміологія. Клінічні симптоми герпетичної інфекції. Класифікація. Діагностика. Принципи лікування. Показання до госпіталізації. Диспансеризація. Профілактичні заходи у вогнищі.

Дифтерія. Гострі тонзиліти (ангіни). Інфекційний моновірус

Загальна характеристика інфекційних хвороб з переважним ураженням піднебінних мигдаликів. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація клінічних форм. Основні клінічні симптоми. Ускладнення. Необхідність госпіталізації. Значення вакцинації у виникненні епідемії дифтерії. Бактеріологічне підтвердження діагнозу, метод ІФА і ПЛР. Профілактика та протиепідемічні заходи.

Менінгококова інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Роль носіїв в поширенні хвороби. Локалізовані і генералізовані форми, блискавичні форми хвороби. Ускладнення: гостре набухання і набряк головного мозку, інфекційно-токсичний шок, надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі.

Практичні заняття

Огляд хворих з метою виявлення основних клінічних симптомів. Ознайомлення з методикою отримання змиву з носової частини горла і взяття мазків-відбитків для імунохроматографічного аналізу (експрес-діагностика грипу). Особливості взяття і посіву матеріалу з носоглотки на менінгокок. Ознайомлення з етіотропною, патогенетичною та симптоматичною терапією, правила і методи введення антибіотиків. Диспансерне спостереження за реконвалесцентами дифтерії. Лікувально-профілактичні заходи у вогнищі.

“Дитячі” інфекції у дорослих (кір, краснуха, паротит, кашлюк). Особливості перебігу. Характеристика висипань. Терміни ізоляції і карантину. Профілактичні заходи в осередку.

**4.3. Кров'яні інфекції із парентеральним механізмом передачі
(вірусні гепатити В, С, ВІЛ/СНІД)
та трансмісивним механізмом передачі (малярія, хвороба Лайма)**

Лекція

Вірусні гепатити В, С, D. Синдром набутого імунodefіциту (СНІД). Основи етіології, епідеміології. Характеристика всіх можливих шляхів передачі збудника. Інкубаційний період. Клінічні прояви різних періодів хвороби. Особливості перебігу. Ускладнення. Прогноз. Наслідки. Серологічні методи дослідження і маркери гепатитів. Принципи лікування. Диспансерне спостереження за реконвалесцентами. Профілактика.

Практичні заняття

Огляд хворих. Виявлення основних клінічних симптомів. Значення режиму, лікувального харчування та ознайомлення з технікою і методикою взяття крові для біохімічних і серологічних досліджень. Проведення поточної дезінфекції.

Кров'яні інфекції із трансмісивним механізмом передачі (малярія, хвороба Лайма)

Малярія: Етіологія. Епідеміологія. Особливості ролі джерела інфекції. Загроза завезення малярії з інших країн. Епідеміологічна ситуація щодо малярії в Україні. Клінічні симптоми різних форм малярії. Приступ малярійної гарячки, її характеристика. Зміни в крові. Ускладнення. Методи діагностики: паразитоскопія, специфічна діагностика за допомогою серологічних тестів. Основні протималярійні засоби. Профілактика і заходи у вогнищі. Обов'язкове обстеження осіб певного контингенту населення.

Практичні заняття

Огляд хворих у гарячковому стані. Визначення форми малярії згідно з клінічними проявами хвороби. Взяття мазка крові та “товстої” краплі крові. Проведення паразитоскопії. Ознайомлення з протималярійними лікарськими засобами та правилами їхнього застосування. Особливості диспансеризації. Протиепідемічні заходи у вогнищі.

Хвороба Лайма. Вірусний кліщовий енцефаліт. Хвороба, спричинена вірусом Ебола.

Загальна характеристика хвороб. Етіологія. Епідеміологія. Основні клінічні симптоми. Діагностика. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика.

Практичні заняття

Особливості клініко-епідеміологічної діагностики геморагічних гарячок. Лабораторна діагностика. Принципи лікування. Лікувально-профілактичні заходи у вогнищі. Робота в протичумному костюмі.

Чума. Туляремія

Характеристика захворювання як особливо небезпечної хвороби (ОНХ). Етіологія. Епідеміологія. Клініка. Ускладнення. Наслідки захворювання. Режим роботи медичного персоналу. Лабораторна діагностика. Лікування. Профілактика та дезінфекційні заходи у вогнищі інфекції.

Практичні заняття

Організація заходів у випадку карантинної інфекції. Ознайомлення з методами лабораторної діагностики і принципами лікування хворих, демонстрація протичумного костюма. Опрацювання рекомендацій щодо орієнтації поведінки медичних працівників у випадках підозри на карантинні інфекції.

4.4. Інфекції зовнішніх покривів

Лекція

Бешиха. Сказ. Сибірка

Етіологія. Епідеміологія. Клінічні симптоми. Класифікація бешихи залежно від місцевих проявів (еритематозна, еритематозно-бульозна, еритематозно-геморагічна, бульозно-геморагічна, некротична). Діагностика. Локалізована та генералізована форми сибірки (шкірна і септична). Лікування. Дотримання правил протиепідемічного режиму. Профілактика і заходи у вогнищі.

Практичні заняття

Основні клінічні симптоми хвороби. Принципи лікування і догляду. Діагностика. Дотримання правил протиепідемічного режиму. Поведінка медичного персоналу. Профілактика сказу серед населення. Значення первинної обробки рани. Профілактичні заходи у вогнищі.

РОЗДІЛ V

ІНФЕКЦІЙНА БЕЗПЕКА, ІНФЕКЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ

5.1. Санітарно-протиепідемічний режим у закладах охорони здоров'я

Лекція

Чинні накази та нормативні документи, які регламентують дотримання вимог санітарно-епідемічного режиму в закладах охорони здоров'я.

Види, засоби та методи дезінфекційних заходів. Стерилізація. Контроль якості передстерилізаційного очищення та стерилізації. Обробка рук, дезінфекція.

5.2. Актуальні питання профілактики внутрішньолікарняних інфекцій

Лекції

Внутрішньолікарняні інфекції та їх актуальність на сучасному етапі.

Способи передачі інфекції. Профілактичні заходи спрямовані на попередження виникнення внутрішньолікарняних інфекцій.

Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики при виконанні професійних обов'язків.

РОЗДІЛ VI

НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

6. 1. Принципи і порядок надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі

Лекція

Початкові дії медичних працівників у випадку невідкладного стану постраждалого.

Характеристика термінальних станів. Основні принципи реанімаційних заходів при порушенні дихання та кровообігу.

Надання домедичної допомоги постраждалим при несприятливих зовнішніх факторах навколишнього середовища (термічна та холодова травма, утоплення, удушення, електротравма).

Травми. Відкриті та закриті пошкодження. Вогнепальна рана.

Мінно-вибухові та осколкові ушкодження.

Черепно-мозкова травма. Травми грудної клітки (пневмоторакс). Травма хребта. Травматичний шок. Шкала Глазго. Політравма, комбінована травма.

Ознаки відкритих і закритих переломів. Краш – синдром. Алгоритм невідкладної допомоги.

Синдром «гострого живота». Алгоритм невідкладної медичної допомоги.

Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс, шок. Стенокардія. Гострий інфаркт міокарду. Клінічний перебіг та атипові форми.

Гіпертензивні кризи (I і II типу). Клінічні прояви. Гострі порушення мозкового кровообігу.

Діагностика ком при цукровому діабеті (гіпо- та гіперглікемічна коми). Алгоритм надання невідкладної допомоги.

Алгоритм надання невідкладної допомоги при отруєнні невідомою речовиною.

Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях, укусах тварин та комах.

Алгоритм надання невідкладної допомоги при укусах.

Алгоритм надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці.

Організація і порядок надання медичної допомоги цивільному населенню та військовим в зоні збройних конфліктів.

Початковий алгоритм дій при наданні невідкладної допомоги в зоні вогневого контакту (TCCC – Tactical Combat Casualty Care).

Ураження бойовими отруйними речовинами. Заходи колективної та індивідуальної безпеки при наданні домедичної допомоги.

Практичні заняття

Основні принципи реанімаційних заходів при порушенні дихання та кровообігу у дорослих (ланцюг виживання) на догоспітальному етапі.

Алгоритм базової серцево-легеневої реанімації (BLS).

Порядок надання невідкладної медичної допомоги постраждалим та хворим на догоспітальному етапі.

Проведення первинного та вторинного огляду постраждалого.

Гостра кровотеча. Невідкладна допомога при зовнішній та внутрішній кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі. Правила накладання кровоспинного джгута (джгут САТ Turniquet, джгут Есмарха).

Принципи медичного сортування при масових ураженнях (START).

Дорожньо-транспортна пригода. Алгоритм допомоги.

Транспортна іммобілізація.

РОЗДІЛ VII

ПРИРОДНЕ ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

7.1. Біологічні основи плідності жінки та чоловіка

Лекція

Надійність існуючих методів планування сім'ї та критерії їх відбору.

Короткий аналіз існуючих методів контрацепції.

Будова і функції чоловічої статеві сфери. Особливості статевого дозрівання чоловіків. Гормональна регуляція чоловічої плідності. Будова і функції жіночої статеві сфери. Особливості статевого дозрівання дівчат. Фізіологія менструального циклу. Гормональна регуляція менструального циклу. Тривалість репродуктивного періоду у жінок. Відмінність чоловічої і жіночої плідності.

Запліднення, імплантація, вагітність.

Аборт. Соціальні, медичні та релігійні аспекти проблеми.

Основні показники репродуктивного здоров'я.

7.2. Природні методи розпізнавання плідності

Лекція

Історія природних методів планування сім'ї. Календарний метод (метод Кнауса-Огіно), метод спостереження за цервікальним слизом (метод Біллігса), температурний метод (метод Дюрінга). Симптомтермальні методи планування сім'ї. Різновиди симптомтермальних методів планування сім'ї – австрійський (Ретцера), бірмінгемський (Дж. Кіплей та А. Флінн), американський (Ліги “Подружжя Подружжю”) та інші.

Симптомтермальний метод: спостереження за цервікальним слизом, базальною температурою, станом шийки матки.

Визначення плідних та неплідних днів циклу.

Різні форми циклів у житті жінки.

РОЗДІЛ VIII

МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ БІОМЕДИЧНОЇ ЕТИКИ

8.1. Психологія та етика в медсестринстві. Моральність людських дій в біомедичній галузі та охороні здоров'я

Лекція

Психологічні аспекти етики та деонтології. Основні закономірності психології хворої людини, психологічні типи реагування на хворобливий стан. Значення принципів біоетики та загальні напрямки її розвитку.

8.2. Психологічні аспекти спілкування

Лекція

Основні психологічні компоненти спілкування. Особливості спілкування медичної сестри: з пацієнтом, його родичами та персоналом закладу охорони здоров'я.

Синдром емоційного вигорання медичного працівника. Методи психологічної допомоги при синдромі емоційного вигорання, його профілактика та корекція.

РОЗДІЛ IX

ОСНОВИ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ

9.1. Використання комп'ютерної техніки в медицині

Практичні заняття

Основні теоретичні відомості про базові аспекти інформатики: апаратне та програмне забезпечення ПК, поняття про електронний документообіг та засоби передачі інформації. Застосування інформаційних технологій у сучасній медицині. Основні прийоми і методи роботи з операційною системою Windows.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрагамович О. О. Внутрішні хвороби. – Київ : Атлас, 2004
2. Андрейчин М. А., Івахів О. Л., Медсестринство при інфекційних хворобах : – Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. – 385 с.
3. Антропова Т. О. Невідкладні стани в терапії. – Київ : Медицина, 2008. – 112 с.
4. Виноград Н. О., Васишин З. П., Козак Л. П. Загальна епідеміологія. Навчальний посібник / – Київ : ДСВ Медицина, 2014. – 304 с.
5. Демченко О. К. Медсестринство в терапії. – Київ : Здоров'я, 2002. – 334 с.
6. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції) : /Методичний посібник/ В. О. Крилюк, В. Д. Юрченко, А. А. Гудима та ін. – К. : НВП «Інтерсервіс», 2014. – 84 с.
7. Екстрена медична допомога (вибрані аспекти) навчальний посібник Всеукраїнська Рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги – Донецьк : Лондон ХХІ, 2014. – 320 с.
8. Зозуля І. С., Вершигора А. В., Боброва В. І. та ін.; за ред. І. С. Зозулі. Медицина невідкладних станів : швидка і невідкладна медична допомога. – Київ : ВСВ Медицина, 2012. – 728 с.
9. Кіт О. М., Ковальчук О. Л. Медсестринство в хірургії. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2001. – 494 с.
10. Крилюк В. О., Гудима А. А., Кузьмін В. Ю. Екстрена медична допомога : догоспітальний етап – алгоритми маніпуляції (базовий рівень). – Київ : 2014. – 84 с.
11. Медична психологія (за редакцією С.Д. Максименка) Вінниця: Навчальна книга, 2010. – 520 с.
12. Момоток Л. О. Основи медичної інформатики : навчальний посібник / Київ : Медицина, 2008. – 232с.
13. Стасишин О. С., Іванів Н. Я. та інші. Медсестринство у внутрішній медицині. – Київ : ВСВ Медицина, 2010
14. Швець Н. І., Підаєв А. В. і ін. Еталон практичних навиків з терапії. – Київ : Главмеддрук, 2005. – 540 с.
15. Шегедин М. Б., Шуляр І. А. Медсестринство в терапії. – Дрогобич : Відродження, 2006.
16. Шпитальна терапія в ситуаційних задач. / За ред. проф. С. І. Сміян – Тернопіль : Укрмедкнига, 2003.
17. Шуліпенко І. М. «Пропедевтика внутрішньої медицини» навчальний посібник – Київ : Медицина, 2008. – 307 с.
18. Яворський О. Г., Ющик Л. В. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими. – Тернопіль, 2001.
19. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 р. № 460 «Про затвердження протоколів медичних сестер (фельдшера, акушерок) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій»